

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie M. D.

oskarżonego o popełnienie czynu z art. 226 § 1 k.k., art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 § 1 k.k.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 2 grudnia 2020 r.

wniosku sędziów Sądu Rejonowego w T. w przedmiocie wyłączenia ich od rozpoznania sprawy o sygn. akt II K (...)

1. stwierdza swą niewłaściwość,

2. sprawę przekazuje do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.

UZASADNIENIE

W dniu 15 października 2020 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo Sądu Okręgowego w K., w którym przekazano wnioski 37 sędziów i asesorów orzekających w Sądzie Rejonowym w T. w przedmiocie wyłączenia ich od rozpoznania sprawy o sygn. akt II K (...) dotyczącej M. D. oskarżonego o czyn z art. 226 § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zast. art. 12 § 1 k.k.

Sędziowie Sądu Rejonowego w T. złożyli oświadczenia na podstawie art. 41 k.p.k. oraz art. 42 k.p.k. wnosząc o wyłączenie ich od rozpoznania sprawy o sygn. II K (...), dot. oskarżonego M. D., uzasadniając to tym, iż pokrzywdzoną w w/w sprawie jest Prokurator Prokuratury Rejonowej w T., z którą sędziowie tego Sądu znają się od wielu lat.

Dodatkowo, jak wskazali w swoich oświadczeniach, sam oskarżony, w osobistym piśmie z dnia 6 sierpnia 2020 r. formułuje zarzuty odnośnie braku bezstronności Sędziów Sądu Rejonowego w T. wskazując nie tylko na powiązania z [...] Prokuraturą, ale także fakt zastosowania względem niego w innej sprawie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Jak zaznaczyli sędziowie, wszystkie powołane wyżej okoliczności mogą wywołać u oskarżonego oraz osób postronnych uzasadnione wątpliwości co do braku bezstronności Sędziów Sądu Rejonowego w T. w przedmiotowej sprawie.

Przekazanie oświadczeń sędziów i asesorów Sądu Rejonowego w T. nastąpiło zgodnie z postanowieniem Sąd Okręgowego w K. z dnia 24 września 2020 r., w którym powołując się na dyspozycję art. 35 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 825 ze zm., dalej: u.SN) Sąd Okręgowy postanowił przekazać sprawę według właściwości uznając, że rozpoznanie wniosków sędziów Sądu Rejonowego w T. w przedmiocie wyłączenia ich od rozpoznania sprawy o sygn. akt II K (...) dotyczącej oskarżonego M. D. należy do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

Uzasadniając przekazanie sprawy wniosków Sędziów Sądu Rejonowego w T. do Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy wskazał, iż w jego ocenie, skoro oświadczenia sędziów wprost nawiązywały do wniosku oskarżonego o ich wyłączenie, a we wniosku tym zarzucano zależność sądu od prokuratury, a nie jedynie stronnictwo sędziów, sąd właściwy do rozpoznania kwestii stanowiącej przedmiot niniejszej sprawy wskazuje art. 26 § 2 u.SN.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek podlegał przekazaniu sądowi właściwemu do jego rozpoznania, tj. Sądowi Okręgowemu w K..

1. Zgodnie z art. 26 § 2 u.SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku

niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

Na podstawie art. 26 § 2 u.SN wniosek o wyłączenie sędziego podlega rozpoznaniu „na zasadach określonych w odrębnych przepisach”, a więc w sprawach karnych - na zasadach określonych w k.p.k., w szczególności w art. 41-42 k.p.k. Wniosek taki należy do właściwości Sądu Najwyższego tylko wówczas, gdy jest oparty na zarzutach, braku niezależności sądu oraz braku niezawisłości sędziego.

2. Wprowadzenie do ustawy o Sądzie Najwyższym art. 26 § 2 u.SN powoduje, że konieczne jest klarowne na odróżnianie wniosku o wyłączenie sędziego opartego na zarzucie braku niezawisłości sędziego, od wniosku o wyłączenie sędziego opartego na zarzucie braku jego bezstronności. Rozróżnienie to ma też kluczowe znaczenie w przedmiotowej sprawie.

Każdy wniosek o wyłączenie sędziego musi spełniać wymogi konstrukcyjne, które pozwalają na jego merytoryczne rozpoznanie. Dotyczy to w szczególności wymagania, aby oprócz postawienia wniosku o wyłączenie sędziego od rozpoznania konkretnej sprawy, sformułowano stosowne zarzuty, ich uzasadnienie i w miarę możliwości wykazano lub chociażby uprawdopodobniono (wniosek *in concreto*) okoliczności wskazujące na brak bezstronności, lub niezawisłości sędziego (zob. postanowienie SN z 13 maja 2020 r., I NWW 7/20). Braki konstrukcyjne wniosku, takie jak; brak zarzutów, brak ich uzasadnienia i przynajmniej uprawdopodobnienia i podania okoliczności faktycznych, na podstawie których można zweryfikować zasadność stawianych zarzutów (wniosek *in abstracto*), uniemożliwiają merytoryczne rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego na podstawie art. 26 § 2 u.SN. Dopiero całościowa ocena konkretnego wniosku, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności i rodzaju podnoszonych w nim argumentów pozwala w konkretnej sprawie na uznanie, iż mamy do czynienia z wnioskiem obejmującym zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego (zob. postanowienie SN z 20 maja 2020 r., I NWW 9/20).

4. Przenosząc powyższe uwagi na realia niniejszej sprawy należy zaznaczyć, że w oświadczeniach sędziów zawierających żądanie ich wyłączenia nie ma żadnych odniesień do zarzutu braku niezawisłości, wręcz odwrotnie wyraźnie w treści żądań o wyłączenie mowa jest o tym, że przywołane okoliczności, w tym przede wszystkim znajomość sędziów z pokrzywdzoną, mogą wywołać u oskarżonego oraz osób postronnych uzasadnione wątpliwości co do braku bezstronności Sędziów Sądu Rejonowego w T. w przedmiotowej sprawie. Sąd Okręgowy dopatruje się natomiast podstawy przekazania przedmiotowych wniosków do Sądu Najwyższego na podstawie art. 26 § 2 u.SN w tym, iż oświadczenia sędziów wprost nawiązywały do wniosku oskarżonego o ich wyłączenie, w którym zarzucano zależność sądu od prokuratury, a nie jedynie stronniczość sędziów. Należy jednak podkreślić, że w treści żądań sędziów w zakresie w jakim odwołują się do pisma oskarżonego wskazane zostało, że oskarżony formułuje zarzuty odnośnie „braku bezstronności Sędziów Sądu Rejonowego w T. wskazując nie tylko na powiązania z [...] Prokuraturą, ale także fakt zastosowania względem niego w innej sprawie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania”. Trudno uznać użyte w tym odesłaniu stwierdzenie, iż oskarżony wskazuje na „powiązania z [...] Prokuraturą” za zarzut braku niezawisłości sformułowany we wniosku o wyłączenie, w szczególności biorąc pod uwagę kontekst w jakim zostało ono użyte, a zatem po jednoznacznym wyartykułowaniu, iż wniosek uzasadniony jest znajomością sędziów z pokrzywdzoną, a odwołanie do pisma oskarżonego poczynione zostało „dodatkowo” i z wyraźnym, stwierdzeniem, iż oskarżony „formułuje zarzuty odnośnie braku bezstronności”.

5. Z uwagi na niewyartykułowanie we wnioskach sędziów zarzutu braku niezawisłości sędziów ani braku niezależności sądu, wnioski te nie stanowią wniosków, o których mowa w przepisie art. 26 § 2 zd. pierwsze ustawy o SN. Tymczasem zgodnie z brzmieniem przepisu art. 42 § 4 k.p.k. o wyłączeniu orzeka sąd, przed którym toczy się postępowanie, przy czym w składzie orzekającym w kwestii wyłączenia nie może brać udziału sędzia, którego dotyczy wyłączenie, a w razie niemożności utworzenia takiego składu sądu, w kwestii wyłączenia orzeka sąd wyższego rzędu.

6. Wobec powyższego Sąd Najwyższy - działając na podstawie przepisów art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 4 k.p.k. w zw. z art. 26 § 2 zd. drugie *in fine* ustawy o SN - uznając, że wnioski sędziów Sądu Rejonowego w T. nie obejmują zarzutu braku niezawisłości sędziego stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał niniejszą sprawę do rozpoznania sądowi właściwemu, tj. Sądowi Okręgowemu w K.